

LIFE09 ENV/GR/000291

Πρωτόκολλο REACH για εκπομπές και σενάρια ατυχημάτων κατά
την τροφοδοσία και διακίνηση καυσίμων και πετροχημικών
προϊόντων

*SUB ACTION 2.2 Transportation and loading/unloading of dangerous
petrochemical products (with different modes: road, rail, sea, pipelines):
Identification of legislation and standards related to users requirements and the
implementation of related regulations*

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ - ΥΠΟΔΡΑΣΗ 2.2

Νομοθετικές απαιτήσεις ομάδων-στόχων

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

**Ανασκόπηση Νομοθετικών Απαιτήσεων των
αναγνωρισμένων ομάδων-στόχων του προγράμματος**

LIFE+ Περιβαλλοντική Πολιτική και Διακυβέρνηση

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανασκόπηση Νομοθετικών Απαιτήσεων των αναγνωρισμένων ομάδων-στόχων του προγράμματος

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε όσους εμπλέκονται στη διαχείριση των χημικών κινδύνων και ειδικότερα σε όσους εμπλέκονται στην τροφοδοσία, μεταφορά και διακίνηση πετρελαιοειδών και πετροχημικών προϊόντων στην Ελλάδα όπως βιομηχανίες-παραγωγοί επικίνδυνων ουσιών, εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών, μεταφορικές εταιρείες επικίνδυνων εμπορευμάτων (θαλάσσια, οδική, σιδηροδρομική μεταφορά και μεταφορά με αγωγούς), πρατήρια καυσίμων, σταθμοί ανεφοδιασμού, εταιρείες διανομής, κλπ.

Οι εμπλεκόμενες ομάδες-στόχοι που έχουν αναγνωρισθεί στα πλαίσια του προγράμματος προσδιορίστηκαν λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις και τους ορισμούς των Κανονισμών REACH και CLP, όπως και τις απαιτήσεις του Νόμου 3054/2002 «Οργάνωση της αγοράς πετρελαιοειδών και άλλες διατάξεις» όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3335/2005 «Έλεγχος της διακίνησης και αποθήκευσης πετρελαιοειδών προϊόντων. Ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Ανάπτυξης» αναφορικά σε θέματα οργάνωσης της αγοράς πετρελαιοειδών και τις συνθήκες προμήθειας και διάθεσης πετρελαίου και των προϊόντων του. Οι αναγνωρισμένες ομάδες-στόχοι του προγράμματος περιλαμβάνουν τις κάτωθι:

Παρασκευαστές: οι Βιομηχανικοί Παραγωγοί (Industrial Producers) όπως Διυλιστήρια, πετροχημική, χημική βιομηχανία και ΜΜΕ οι οποίες παρασκευάζουν μια ουσία (παρασκευαστές ουσίας) ή κατασκευάζουν ή συναρμολογούν ένα αντικείμενο (παραγωγοί αντικειμένου).

Μεταγενέστεροι χρήστες: Βιομηχανία όπως Διυλιστήρια, πετροχημική, χημική βιομηχανία, εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών¹, εταιρείες εμπορίας χημικών, ΜΜΕ, οι οποίες χρησιμοποιούν μια ουσία είτε υπό καθαρή μορφή είτε σε παρασκεύασμα κατά τη βιομηχανική ή επαγγελματική τους δραστηριότητα.

Διανομείς: Εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών, εταιρείες εμπορίας χημικών, επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας² όπως πρατήρια καυσίμων (υγρών καυσίμων και υγραερίου) και πωλητές πετρελαίου θέρμανσης, οι οποίοι αποθηκεύουν και διαθέτουν σε τρίτους στην αγορά μια ουσία είτε υπό καθαρή μορφή είτε σε παρασκεύασμα.

Μεταφορείς: οι επιχειρήσεις που επιτελούν τη μεταφορά με ή χωρίς μεταφορική σύμβαση. Η μεταφορά διακρίνεται σε α) οδική μεταφορά, β) μεταφορά με πλωτό μέσο, γ) σιδηροδρομική μεταφορά και δ) μεταφορά μέσω αγωγού. Η μεταφορά πετρελαιοειδών προϊόντων περιλαμβάνει τη μεταφορά από ένα Διυλιστήριο σε άλλο, από ένα Διυλιστήριο προς εγκαταστάσεις εμπορίας, από ένα Διυλιστήριο προς εγκαταστάσεις μεγάλου τελικού καταναλωτή, από εγκαταστάσεις εμπορίας σε άλλες, από σημείο εγκατάστασης εισαγωγής προς Διυλιστήριο ή εγκαταστάσεις εμπορίας, από εγκαταστάσεις εμπορίας ή Διυλιστηρίου προς σημεία εγκατάστασης εξαγωγής, από εγκαταστάσεις εμπορίας ή Διυλιστηρίου σε εγκαταστάσεις κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας ή τελικού καταναλωτή που έχει ίδιους αποθηκευτικούς χώρους και από εγκαταστάσεις κατόχου άδειας λιανικής εμπορίας προς τελικούς καταναλωτές.

Τελικοί χρήστες - καταναλωτές: οι τελικοί χρήστες των πετρελαιοειδών και άλλων επικίνδυνων προϊόντων. Οι τελικοί χρήστες πετρελαιοειδών προϊόντων διακρίνονται σε:

α) Μεγάλους Τελικούς Καταναλωτές, των οποίων οι ετήσιες καταναλώσεις για αποκλειστικά ίδια χρήση ανά νομικό πρόσωπο υπερβαίνουν τους 150.000 μετρικούς τόνους για ελαφρά, μεσαία ή βαρέα κλάσματα και οι οποίοι διαθέτουν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους.

β) Τελικοί καταναλωτές οι οποίοι διαθέτουν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους και οι οποίοι παραλαμβάνουν τα πετρελαιοειδή προϊόντα στους αποθηκευτικούς τους χώρους ή τις δεξαμενές τους.

¹ Σύμφωνα με το Ν. 3054/2002, οι εταιρείες εμπορίας αποθηκεύουν και διαθέτουν με σκοπό το κέρδος αργού πετρελαίου, ή πετρελαιοειδών προϊόντων, τα οποία προέρχονται από Διυλιστήριο ή σημείο εισαγωγής και προορίζονται για σημείο εξαγωγής ή άλλο Διυλιστήριο, άλλη εγκατάσταση εμπορίας, εγκατάσταση λιανικής εμπορίας ή εγκατάσταση τελικού καταναλωτή με ίδιους αποθηκευτικούς χώρους.

² Σύμφωνα με το Ν. 3054/2002, η λιανική εμπορία ορίζεται η διάθεση με σκοπό το κέρδος προϊόντων αποκλειστικά σε τελικούς καταναλωτές.

γ) Τελικοί καταναλωτές που δεν διαθέτουν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους και οι οποίοι προμηθεύονται τα πετρελαιοειδή προϊόντα απευθείας από εγκαταστάσεις λιανικής εμπορίας (κατόχους άδειας λιανικής εμπορίας όπως πρατήρια καυσίμων, πωλητές πετρελαίου θέρμανσης).

Οι τελικοί καταναλωτές μπορεί να περιλαμβάνουν βιομηχανίες, βιοτεχνίες, και λοιπές εταιρείες, κρατικούς φορείς, και πελάτες θέρμανσης.

Αρμόδιες Αρχές: η αρχή ή οι αρχές ή οι φορείς που ορίζονται για να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τους εκάστοτε Κανονισμούς και τη σχετική νομοθεσία.

Στον κύκλο της εφοδιαστικής αλυσίδας περιλαμβάνονται και οι κάτωθι εμπλεκόμενες ομάδες :

Εισαγωγείς: Βιομηχανία όπως Διυλιστήρια, πετροχημική, χημική βιομηχανία, ΜΜΕ και επιχειρήσεις λιανικής εμπορίας όπως πρατήρια καυσίμων (υγρών καυσίμων και υγραερίου), οι οποίες εισάγουν μία ουσία.

Προμηθευτές: Παρασκευαστές, παραγωγοί αντικειμένου, μεταγενέστεροι χρήστες, εισαγωγείς και διανομείς, οι οποίοι διαθέτουν στην αγορά μια ουσία, είτε υπό καθαρή μορφή είτε σε παρασκεύασμα, ή ένα παρασκεύασμα ή ένα αντικείμενο.

Στον παρακάτω Πίνακα 1 παρατίθενται οι αναγνωρισμένες ομάδες-στόχοι του προγράμματος και γίνεται η αντιστοίχισή τους με τους κύριους Κανονισμούς για την ασφαλή μεταφορά και φορτοεκφόρτωση πετρελαιοειδών και πετροχημικών στους οποίους υπόκεινται:

- **A. Κανονισμός REACH (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων** (Regulation (EC) No 1907/2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals (REACH))
- **B. Κανονισμός CLP (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων** (CLP Regulation (EC) No 1272/2008 on Classification, Labelling and Packaging of Substances and Mixtures)
- **Γ. Ευρωπαϊκή Συμφωνία ADR για την ασφάλεια στις διεθνείς οδικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων** (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)
- **Δ. Κανονισμός RID για τις διεθνείς σιδηροδρομικές μεταφορές επικινδύνων εμπορευμάτων** (International Carriage of Dangerous Goods by Rail Regulations of the Intergovernmental Organization for International Carriage by Rail)
- **Ε. Διεθνής Κώδικας IMDG CODE για τη θαλάσσια μεταφορά επικινδύνων υλικών** (International Maritime Dangerous Goods Code - IMDG Code) του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (International Maritime Organization - IMO)
- **ΣΤ. Οδηγία SEVESO II για την πρόληψη των κινδύνων ατυχημάτων μεγάλης έκτασης στα οποία εμπλέκονται επικίνδυνες ουσίες και τον περιορισμό των συνεπειών τους στον άνθρωπο και το περιβάλλον** (KYA 12044/613/ΦΕΚ 376B΄-19.3.2007) (Council Directive SEVESO II 96/82/ EC as amended by Dir. 2003/105/EC for the Prevention of Major Accidents Involving Dangerous Substances and the Limitation of their Consequences for Man and the Environment SEVESO II)

Σημειώνεται ότι στις αναγνωρισμένες ομάδες-στόχους του Πίνακα 1 δεν περιλαμβάνονται οι χρήστες εισαγωγείς και προμηθευτές δεδομένου ότι καλύπτονται από τις υπόλοιπες ομάδες-στόχους του έργου.

Αναλυτικά οι νομοθετικές απαιτήσεις των χρηστών στους Κανονισμούς REACH, CLP, ADR, RID, IMDG CODE και SEVESO παρατίθενται στα Κεφάλαια Α έως ΣΤ αντίστοιχα του Παραδοτέου της Υποδράσης 2.2. Τα Κεφάλαια αυτά περιλαμβάνουν για κάθε Κανονισμό/ Οδηγία τα ακόλουθα στοιχεία:

- Γενικά στοιχεία του κάθε Κανονισμού
- Εναρμόνιση της Ελλάδας με τον κάθε Κανονισμό – Χρονοδιάγραμμα εφαρμογής
- Περιεχόμενα Κανονισμού - Ορισμοί - Ανάλυση κύριων θεμάτων - Μερών (ταξινόμηση, αναφορά συμβάντων, διαδικασίες αποστολής-τεκμηρίωση, διατάξεις για την μεταφορά/διαχείριση, κατασκευή και έγκριση οχημάτων, κλπ.)
- Νομοθετικές υποχρεώσεις εμπλεκόμενων ομάδων (γενικές και ειδικές υποχρεώσεις)

- Νομοθετικές υποχρεώσεις αρμόδιων αρχών

Εκτός από τους παραπάνω κύριους Κανονισμούς πραγματοποιήθηκε αναγνώριση και καταγραφή της εθνικής νομοθεσίας για τα θέματα ασφάλειας & προστασίας περιβάλλοντος του έργου (π.χ. ασφαλή φόρτωση & μεταφορά, επιθεωρήσεις/έλεγχος ατμοσφαιρική ρύπανση, υγρά απόβλητα κλπ.), άλλων ευρωπαϊκών οδηγιών και διεθνών Συμβάσεων-Κωδικών εναρμονισμένων με την ελληνική νομοθεσία, όπως και αναγνώριση προτύπων κατασκευής/λειτουργίας κρίσιμου εξοπλισμού και διαχειριστικών προτύπων. Έμφαση δόθηκε στη νομοθεσία και τα πρότυπα των εταίρων του έργου. Η λίστα νομοθεσίας & προτύπων αναφορικά στην ασφαλή μεταφορά και διαχείριση πετρελαιοειδών και άλλων επικίνδυνων ουσιών παρατίθεται στο **Κεφάλαιο Z** του Παραδοτέου της Υποδράσης 2.2.

Αναφορικά με τη μεταφορά επικίνδυνων ουσιών σε αγωγούς σημειώνεται ότι οι αγωγοί που βρίσκονται εντός εγκατάστασης (υπό την έννοια της Οδηγίας SEVESO) υπόκεινται στις διατάξεις της Οδηγίας, ενώ οι αγωγοί εκτός εγκατάστασης δεν υπόκεινται στις απαιτήσεις της Οδηγίας SEVESO. Η εκτίμηση επικινδυνότητας για την μεταφορά επικίνδυνων ουσιών μέσω αγωγών ακολουθεί (καλή βιομηχανική πρακτική) τις αρχές της Οδηγίας SEVESO ανεξάρτητα αν οι αγωγοί μεταφοράς βρίσκονται εντός ή εκτός εγκαταστάσεων. Στην παρούσα, αναφέρονται στο **Κεφάλαιο Η** του Παραδοτέου της Υποδράσης 2.2, το νομοθετικό πλαίσιο για τη Μεταφορά και Διανομή του Φυσικού Αερίου όπως και τα περιεχόμενα του Τεχνικού Κανονισμού για τα “Συστήματα Μεταφοράς ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ με Μέγιστη Πίεση Λειτουργίας άνω των 16 bar”.

Πίνακας 1: Εμπλεκόμενες ομάδες-στόχοι & κύριοι Κανονισμοί για ασφαλή μεταφορά & φορτοεκφόρτωση πετρελαιοειδών και πετροχημικών στους οποίους υπόκεινται

Ομάδες-στόχοι	Είδη επιχειρήσεων/ κλάδοι που συμμετέχουν στο πρόγραμμα	REACH*	CLP**	ADR	RID	IMDG	SEVESO***
Παρασκευαστές (Βιομηχανικοί Παραγωγοί - Industrial Producers) (Manufacture, Formulation & (re)packing)	Διυλιστήρια	√	√				√
	Πετροχημική - χημική βιομηχανία	√	√				√
	MME	√	√				√
Μεταγενέστεροι χρήστες (Industrial Use, Professional use)	Διυλιστήρια	√	√				√
	Πετροχημική - χημική βιομηχανία	√	√				√
	MME	√	√				√
	Εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών - χημικών	√	√				√
Διανομείς - Distributors (Distribution)	Εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών - χημικών		√	√			√
	Πρατήρια καυσίμων (υγρών καυσίμων και υγραερίου)		√	√			
	Πωλητές πετρελαίου θέρμανσης		√	√			
Μεταφορείς - Transporters	Οδική μεταφορά			√			
	Μεταφορά με πλωτό μέσο					√	
	Σιδηροδρομική μεταφορά				√		
	Μεταφορά με αγωγό						√ (εντός εγκατάστασης SEVESO)
Τελικοί χρήστες - καταναλωτές (Use-consumer)	Μεγάλοι Τελικοί Καταναλωτές						√
	Τελικοί καταναλωτές οι οποίοι διαθέτουν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους						
	Τελικοί καταναλωτές που δεν διαθέτουν ίδιους αποθηκευτικούς χώρους						
Αρμόδιες Αρχές	Γενικό Χημείο του Κράτους, Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, κλπ.	Βλ. εκάστοτε Κανονισμό και σχετικό Κεφάλαιο					

*Σύμφωνα με τον σκοπό και πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού REACH (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 σχετικά με τις ουσίες και τα παρασκευάσματα κατά την έννοια του άρθρου 3 του Κανονισμού αναφορικά στην παρασκευή, διάθεση στην αγορά ή τη χρήση των ουσιών υπό καθαρή μορφή, σε παρασκευάσματα ή σε αντικείμενα και στη διάθεση παρασκευασμάτων στην αγορά (για ουσίες αυτούσιες ή ως συστατικά παρασκευάματος ή αντικειμένου που παράγονται ή εισάγονται σε ποσότητα ≥ 1 τόνου/ έτος).

**Σύμφωνα με τον σκοπό και πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού CLP (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 για την εναρμόνιση ενδοκοινοτικά των διατάξεων και κριτηρίων ταξινόμησης των ουσιών και των μειγμάτων και των κανόνων για την επισήμανση και τη συσκευασία των επικίνδυνων ουσιών και μειγμάτων.

***Για εγκαταστάσεις όπου υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες κατά την έννοια του άρθρου 3 (παρ. 8) σε ποσότητες ίσες ή ανώτερες από τις αναφερόμενες στο παράρτημα Ι (μέρη 1 και 2 στήλη 2 και 3) του άρθρου 20 της ΚΥΑ 12044/613/2007.